

prof. dr hab. Bogumiła Jung  
Wydział Architektury i Wzornictwa,  
Uniwersytet Artystyczny  
im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu  
60-967 Poznań, Al. Marcinkowskiego 29

---

e-mail: bogumila.jung@uap.edu.pl

## RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr **Aleksandry Satławy**  
sporządzona w związku z przewodem doktorskim  
w dziedzinie sztuki,  
w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki,  
wszczętym przez Radę Wydziału Form Przemysłowych  
w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Niniejszą recenzję sporządziłam na podstawie dostarczonego mi tomu pracy doktorskiej, zatytułowanego **„Aktywizacja fizyczna współczesnych dzieci. Projekt wspomagający rozwój ruchowy dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym”**. Dołączony został również zbiór dokumentów, związanych z projektową aktywnością Doktorantki oraz Jej Portfolio z lat 2012-2021, wraz z prezentacją przykładowych efektów Jej działalności dydaktycznej. Dokumentacja przewodowa została zapisana także na załączonym nośniku elektronicznym.

Aleksandra Satława urodziła się w 1989 r. w Żywcu. Studia odbyła na kierunku wzornictwo, na Wydziale Form Przemysłowych w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie; w latach 2008-2012 na studiach I stopnia-licencjackich, a następnie na studiach II stopnia (2012-14), zakończonych dyplomem magisterskim i uzyskaniem tytułu magistra sztuki.

Zaprezentowana w portfolio aktywność zawodowa Doktorantki wskazuje na Jej różnorodne doświadczenia, podążanie różnymi ścieżkami poszukiwań twórczych, a zarazem świadome odpowiadanie na wyzwania projektowe, które zresztą wyraźnie w opisach wskazuje. Po uzyskaniu dyplomu magisterskiego w 2014 roku, Aleksandra Satława – we współpracy z Magdaleną Paleczną – m.in. zaprojektowała komody, wariantowane w trzech rozmiarach i wysokościach oraz

w kilku wersjach frontów, dzięki czemu mogą odpowiadać na indywidualne preferencje użytkownika (2015 r.); meble te uzyskały nagrodę *must have!2016* na Łódź Design Festival. Innym ciekawym przykładem wyzwania projektowego był projekt powstały we współpracy z Ergo Design – panele akustyczne LYSSE i HUO (2018) z giętej sklejki, z dodatkową możliwością zastosowania światła, jako elementu jeszcze wyraziściej podkreślającego ich tektonikę. Doktorantka zrealizowała także dwie koncepcje wystawiennicze – strukturę dla prezentacji prac studentów na wystawie „Blisko. Bliżej” na Łódź Design Festiwal (2018) oraz elementy etalazu na wystawę pt. „HELLO DESIGN” w Cricotece w Krakowie (2019). Dla Cricoteki Doktorantka zaprojektowała także interesujący zestaw klocków „Patyk i koło” (2021), będących ciekawym przykładem zabawki prostej, ale pobudzającej wyobraźnię dzieci, w tym także tych ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnością wzrokową. Zestaw składa się z najprostszych brył, wykonanych z drewna bukowego, jak: walce (różnych gabarytów), drążki i kołeczki, które w połączeniu ze sznurkiem pozwalają dzieciom na tworzenie układów mobilnych, ruchomych para-maszyn i pojazdów.

Aleksandra Satława zaprezentowała swe dokonania na szeregu wystaw i festiwali, podczas których otrzymała też nagrody i wyróżnienia. Przedstawione projekty jednoznacznie wskazują na stałe rozwijanie warsztatu oraz zdobywanie przez Aleksandrę Satławę coraz wyższych umiejętności w zakresie profesji projektanta. Pozwala to na uprawnione stwierdzenie, że dorobek projektowy Doktorantki spełnia wymagania, stawiane osobom przeprowadzającym przewód doktorski.

Jako dydaktyczka Aleksandra Satława pracuje od 2014 roku w Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie, prowadząc zajęcia na studiach I i II stopnia na Wydziale Sztuki i Designu, w zakresie kilku przedmiotów, m.in.: Projektowanie prospołeczne, Projektowanie produktu, Podstawy projektowania kreatywnego, Projektowanie przestrzenne. Przedstawione w portfolio wybrane przykłady prac studenckich są interesującymi koncepcjami projektowymi, rzetelnie przygotowanymi warsztatowo, a jednocześnie – zgodne z tymi trendami, które wszystkich młodych adeptów wzornictwa dzisiaj poruszają.

---

## PRACA DOKTORSKA

Tom pracy doktorskiej, zatytułowany „*Aktywizacja fizyczna współczesnych dzieci. Projekt wspomagający rozwój ruchowy dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym*” - to bardzo starannie wydana publikacja, licząca 185 stron. Opisową treść dysertacji tworzą cztery główne rozdziały, dalej znajduje się



podsumowanie i bibliografia - z wyodrębnieniem wydawnictw zwartych i wykazem źródeł internetowych. Opracowanie zamyka spis ilustracji i „Abstrakt”.

Na samym początku Autorka przedstawiła nazwiska ekspertów i konsultantów, jako że projekt był realizowany ze wsparciem badawczym szeregu osób, zwłaszcza specjalistów z zakresu rozwoju psychoruchowego dzieci i fizjoterapii oraz służących pomocą w opracowaniu wyników testów. We „Wprowadzeniu” Doktorantka omawia zakres swej pracy doktorskiej, wskazując na to, jak niezwykle ważnym zagadnieniem obecnie jest wpieranie aktywności fizycznej dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, zagrożonych coraz bardziej przez choroby wynikające wprost z siedzącego trybu życia i braku ruchu, związane z postępującymi zmianami cywilizacyjnymi. Podkreśla wagę badań, które wskazują jednoznacznie na konieczność dbania o aktywność ruchową dzieci. Wspomina też, że projekt doktorski powstał przy wsparciu programu Inkubator Dostępności, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, co pozwoliło na uzyskanie merytorycznego wsparcia ekspertów i możliwość przeprowadzenia etapu testowego.

W pierwszym rozdziale dysertacji, zatytułowanym „Część 1. Analiza. Aktywność fizyczna a prawidłowy rozwój dziecka”, Doktorantka omawia problematykę badawczą. Podaje też najnowsze zalecenia WHO - z końca 2020 r. - a więc już po pierwszym roku pandemii, podczas której restrykcje i ograniczenia w znaczącym stopniu spowodowały „unieruchomienie” dzieci, z konieczności przebywających w domach. Autorka omawia fazy prawidłowego rozwoju psychomotorycznego małych dzieci, a także wskazuje na związek z nim także rozwoju umysłowego, emocjonalnego i jego wpływ na umiejętności społeczne. Opisuje konsekwencje zdrowotne braku ruchu i wynikające z niego wady postawy, a także omawia dzisiejsze procesy terapeutyczne. Przedstawia wybrane przykłady projektów przestrzeni dla dzieci i placów zabaw, specjalnie zaprojektowanych tak, aby np. wzmacniać różnorodność bodźców, których dzieci doświadczają podczas swej aktywności. Szczególnie też podkreśla wagę partycypacji dzieci i rodziców w procesie kreowania takich obiektów, przytacza rozwiązania współczesne oraz przykłady klasyków jak np. skrzynkowe meblo-zabawki Teresy Kruszewskiej (1974) czy elementy z giętej sklejki z 1957 r., których autorem jest duński projektant Kristian Vedel.

Rozdział drugi, noszący tytuł „Część 2. Charakterystyka grup odbiorców i badania”, prezentuje grupy użytkowników oraz trzy rodzaje badań, które doprowadziły do sformułowania wskazań projektowych oraz pomogły zaprezentować tzw. „persony”, czyli opis przykładowych, wyobrażonych sylwetek potencjalnych użytkowników, o sporym stopniu zróżnicowania. Autorka wskazała na już



zdiagnozowane problemy tej grupy, jak np.: siedzący tryb życia, wszechobecność nowych technologii, a co za tym idzie – nadmiar bodźców i coraz słabszy kontakt z naturą, które stały się głównymi przesłankami dla ograniczania ruchu u dzieci. Zaprezentowana w tym rozdziale ankieta rysunkowa, którą zaproponowano imponująco wysokiej liczbie (210-cioro) dzieci, była z pewnością ciekawym tropem, pozwalającym na lepsze zdiagnozowanie obecnej sytuacji i świadomości tych użytkowników. Ta droga badawcza pozwoliła Autorce na sformułowanie wniosków, które wyraźnie nakreśliły Jej perspektywę, dając pewne wskazówki do sformułowania odpowiedzi projektowej.

W kolejnym rozdziale, pt. „Część 3. Projekt” Doktorantka omawia proces projektowy – określenie celu, opis założeń, sformułowanie i prezentację koncepcji. Po zdefiniowaniu idei zestawu przeznaczonego do zabaw ruchowych, najpierw zostały wykonane modele w skali 1:10, co pozwoliło na wstępne przyjęcie gabarytów. Następnie zrobiony został model funkcjonalny, który został poddany testowaniu, a na tej podstawie dokonano korekty ilości elementów i pewnych wymiarów obiektów, dostosowując je także do dzieci najstarszych w docelowej grupie. Projektantka opisuje też powstanie znaku graficznego projektu, którego autorką jest - jak wynika z informacji na wstępie – Dominika Michna (szkoda, że tej informacji nie ma już w treści opracowania). Zatem finalnie powstał zestaw, który pozwala na transformację płaskich elementów w trójwymiarowe formy przestrzenne, umożliwiające różnorodne formy aktywności ruchowej, a do tego wzbogacony o walor fakturowy, pozwalający na uzyskanie dodatkowej stymulacji sensorycznej. Do samego zestawu form przestrzennych Autorka opracowała karty ze scenariuszami ćwiczeń i zabaw, traktowane jako obrazkowe instrukcje. Dla dopełnienia całości - dodała także karty instruktażowe związane z przebywaniem dzieci w lesie, czy też ogólniej - w plenerze.

Powstał zestaw stworzony z sześciu kształtów - płaskich, wycinanych kółkiem mat z pianki EVA o grubości 35 mm, których forma pozwala na stworzenie układów przestrzennych, dzięki zastosowaniu także prostych elementów łączących, wykonanych z drewna bukowego. Jednostronna, frezowana faktura wspomaga bodźcowanie sensoryczne i poszerza zakres ćwiczeń, wzbogacając ilość dziecięcych doświadczeń. Zaproponowana w zestawie kart „piętnastka” jest zapewne tylko prezentacją przykładów, a nie finalną liczbą możliwości. Całość zamyka się w obiekt o niewielkich gabarytach, co z pewnością jest dodatkowym atutem tego projektu, umożliwiając zastosowanie go także w niezbyt dużych mieszkaniach i placówkach.

Otwartość tej koncepcji sprawia, że czytelna staje się możliwość jej dalszego rozwijania i wzbogacania o następne elementy. Wydaje się, że kolejny wariant mógłby w większym stopniu akcentować możliwości stymulowania działań

o charakterze zespołowym, prowadzących do rozwijania już wśród małych dzieci umiejętności współpracy, empatii, niesienia pomocy sobie nawzajem, a także np. respektowania przyjętych reguł (jak w grach zespołowych).

Ważnym elementem projektu doktorskiego jest właśnie to, że Autorka stworzyła czytelne opisy-instrukcje, które umożliwiają szeroką eksplorację całego zestawu, pozwalając w pełni wykorzystać jego atuty. Na kolejnych stronach dysertacji, za pomocą zdjęć i rysunków przedstawionych zostało 15 aktywności, zarówno w wersji podstawowej, jak i „leśnej”.

Podkreślam tutaj mój wielki aplauz dla „wersji leśnej”, która jest cenną koncepcją, stwarzającą znakomitą przestrzeń dla zabawy „bezinwestycyjnej”, wskazując użytkownikom nową ścieżkę do organizowania aktywności plenerowej. Moją wątpliwość budzą jedynie karty nr 11 i 12 – ilustrujące zastosowanie belki, powstałej z odcinka pniaka, a użytej jako element huśtawki, której dodatkową ruchomość uzyskano poprzez położenie na innej belce. Obawiam się, że zaproponowane ilustracje wskazują na fałszywy trop, bowiem ciężar nawet niewielkiego odcinka takiej belki i brak możliwości przewidzenia jej ruchu - mogą stworzyć spore zagrożenie dla bezpieczeństwa dziecka. Karty te wymagałyby chyba korekty.

Czwarty rozdział, zatytułowany „Część 4. Testowanie”, omawia wykorzystanie zestawu w gabinecie fizjoterapii, pod kierunkiem fizjoterapeutki. Testowanie empiryczne i jakościowe, zakończone podsumowaniem w formie spisanej opinii – to interesujące dopełnienie procesu projektowego. Obie przedstawione opinie niosą wyraźnie pozytywny komentarz, dając cenne wskazówki i informację zwrotną Projektantce.

Autorka w „Podsumowaniu” prezentuje wnioski, które wynikają zarówno z realizacji projektu i jego testowania, jak i z interpretacji wyników kolejnej ankiety. Należy zatem stwierdzić, że Aleksandra Satława wskazała w opracowaniu doktorskim na niezwykle ważny problem (dzisiaj zbyt mało jeszcze dostrzegany) i opisała stworzenie interesującego projektu, który ma być na ów problem odpowiedzią. Warsztat badawczy Doktorantki, jej umiejętności projektowe i sformułowane wnioski pozwalają przypuszczać, że projekt ten będzie rozwijany, co z całą pewnością jest wskazane.

---

## KONKLUZJA

Po zapoznaniu się z opracowaniem pt. *„Aktywizacja fizyczna współczesnych dzieci. Projekt wspomagający rozwój ruchowy dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym”* – stwierdzam, że Pani mgr Aleksandra Satława przedstawiła wnikliwie opracowaną i ciekawą rozprawę doktorską, odnoszącą się do ważnego



problemu społecznego i prezentującą przebieg Jej poszukiwań badawczo-projektowych, związanych ze stworzeniem obiektów do wspomagania aktywizacji dzieci w wieku 3-7 lat. Omówienie szerokiego zakresu badawczego dla tego projektu i wymagań stawianych projektantom sprzętów przeznaczonych dla dzieci oraz jego interdyscyplinarność – stanowią dodatkową wartość tego doktoratu.

Projektantkę cechuje świadomość szeregu uwarunkowań, istotnych dla opracowywanego zakresu projektowego oraz umiejętność współpracy z wieloma specjalistami, których konsultacje pomogły odnaleźć trafną drogę kreowania rozwiązań projektowych. Powstała koncepcja, wymodelowana w trwałym materiale, została poddana testowaniu przez docelowych użytkowników – w ścisłej współpracy z fizjoterapeutami, co stwarza dobre perspektywy dla dalszego rozwijania tego projektu.

Jestem przekonana, że Doktorantka spełnia wymagania dotyczące pracy doktorskiej, sformułowane przepisami Ustawy z dnia 14.03.2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki - wraz z późniejszymi uzupełnieniami. Popieram zatem wniosek o nadanie Pani **mgr Aleksandrze Satławie stopnia doktora** w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.



Poznań, 16 października 2022 r.